

Nu skal der tages hensyn til de helt tunge danskere

INDBLIK

Danskerne bliver større. Fra i år skal visse stole i det offentlige kunne bære helt op til 250 kg.

THOMAS LUND HANSEN
JAMILLA SOPHIE ALVI
thomas.lund@jp.dk
jamilla.s.alvi@jp.dk

Vejer du over 110 kg, har du et konkret problem, når du bevæger dig rundt i samfundet. Helt almindelige stole braser i værste fald sammen, og samtidig udgør stole med armlæn et problem for mange personer med svær overvægt.

Men nu kommer det offentlige mennesker med svær overvægt i møde.

I en ny aftale indgået i december i fjor mellem Staten og Kommunernes Indkøbs-service (SKI) og leverandører af møbler til det offentlige, stiller indkøbsorganisationen på en af delaftalerne særskilte krav til, at der skal indgå en række spise- og hvilestole, der kan bære helt op til 250 kg. I aftalen indgår der stadig stole, hvis maksimale bæreevne er 110 kg.

Aftalen er målrettet pleje- og sundhedssektoren og træder i kraft i slutningen af 2023, hvor det endelige sortiment afgøres af de tilbud, som SKI modtager fra leverandørerne.

Kravet om stole med større bæreevne kommer fra en ekspertgruppe bestående af offentlige institutioner, hvor blandt andet Region Hovedstaden deltager.

Her fortæller indkøbskonsulent Anita Ballisager, at der på regionens hospitaler indimellem er behov for møbler, der kan bære 250 kg.

»Det kan også være patienter, der ikke vejer omkring 250 kg, men som ikke er i stand til at holde deres egen krop og derfor dumper ned i en stol, hvilket gør vægtbelastningen højere, end hvis man sætter sig ned stille og roligt. Det gælder, uanset hvad man vejer,« siger Anita Ballisager.

Andelen af danskere med svær overvægt steg fra 13,6 pct. i 2010 til 18,5 pct. i 2021, og professor Jens Meldgaard Bruun fra Nationalt Center for Overvægt vurderer, at flere end 150.000 danskere vejer over 110 kg, mens 800-900.000 danskere hører til i kategorien "svært overvægtig".

Ifølge Jens Meldgaard Bruun afspejler det nye krav til møbelleverandørerne samfundsudviklingen.

»Det er en anerkendelse af, at der er et problem og dermed et behov for at kunne købe ind til hele befolkningen, når man køber ind til det offentlige,« siger Jens Meldgaard Bruun. Han drager paralleller til tidligere, hvor der var fokus på handicappedes adgang til offentlige institutioner.

»I dag er der ramper og elevatorer alle steder, så de kan komme ind og op ad trapperne, og derfor er det nye fokus på svært

overvægtige personer en anerkendelse af, at vores samfund har ændret sig,« siger Jens Meldgaard Bruun.

20-25 pct. af det offentliges møbelindkøb sker gennem SKI's møbelaftaler.

Jyllands-Posten har ringet til adskillige møbelfabrikanter, hvor flere bekræfter, at efterspørgslen på stole, der kan holde til flere kg, er stigende.

Det gælder f.eks. Flokk, der producerer kontorstole og stole til mødelokaler og loungeområder.

»Jeg oplever flere og flere forespørgsler på stole til mennesker, der vejer plus 110 kg. For 10 år siden fik jeg måske en forespørgsel en gang i kvartalet, men det er eksploderet inden for de seneste fem år, hvor jeg får forespørgsler en gang om ugen,« siger sælger Robert Højgaard, der har 38 års erfaring fra branchen.

Stol godkendt til 300 kg

Flokk sælger flest kontorstole, og her efterspørger kunderne produkter, der kan bære mere og mere.

»Vi har nogle kontorstole, der er godkendt til op til 150 kg, men vi støder på flere og flere opgaver, hvor de siger, at det skal være over 150 kg. Det kan være 180 kg eller 190 kg, og så er der selvfølgelig et meget begrænset udvalg, samtidig med at man får et produkt, der ser væsentlig anderledes ud i forhold til det, som deres kollegaer har,« siger Robert Højgaard.

Hvis vægten når over 160 kg, kræver det helt specielle stole, og disse er der også stigende efterspørgsel efter, siger Rikke Sandager Jørgensen, der er salgschef i Vermund Larsen, som laver stole til personer med specielle behov.

»Vi lancerede for et år siden en stol, der er godkendt til 300 kg. Det gjorde vi, fordi vi kunne mærke, at der var et behov,« siger Rikke Sandager Jørgensen.

Vermund Larsen leverer til private, men 98 pct. af salget af stole til personer med funktionsnedsættelse er købt og bevilget af kommunen.

Holmris B8 er en af tre leverandører til SKI-aftalerne.

Her oplever salgsdirektør H.C. Laursen, at kunderne fravælger stole med armlæn, hvis de skal stå i offentlige rum.

»Og så er der en klar tendens til, at vores ting bliver testet til højere og højere styrkeniveau og mere og mere vægt,« siger H.C. Laursen.

Holmris B8 er Danmarks største leverandør af møbler til virksomheder og offentlige institutioner.

Mens en anden storleverandør til SKI-aftalen, Daarbak Design, sjældent hører ønsker om stole med større bæreevne, oplever salgschef hos Farstrup Furniture Line Kjerulf Palm, at der oftere og oftere bliver spurgt om, hvad møblerne kan holde til.

»Det er både til det offentlige og private marked, så vi er i gang med at udvikle en stol, der kan bære op til 225 kg,« siger hun.

SVÆR OVERVÆGT

Andelen af danskere, der har et BMI over 30, som er grænsen til svær overvægt:

2010: 13,6 pct.

2013: 14,1 pct.

2017: 16,8 pct.

2021: 18,5 pct.

Ifølge en fremskrivning lavet af Kræftens Bekæmpelse i 2020 vil 29,4 pct. være svært overvægtige i 2045, hvis tendensen fortsætter.

Kilde: Danskernes Sundhed

En almindelig stol kan i værste fald brase sammen, hvis en overvægtig sætter sig i den.

De frygter stolen i mødelokalet

Linda Schack Meyer undgår stole fra Ikea, Maibritt Schmidt hørte et ydmygende knæk under sig, og Bjarne Lynderup vælger at stå op under møder. Danskerne er blevet større - men det er stolene ikke.

JAMILLA SOPHIE ALVI
THOMAS LUND HANSEN
jamilla.s.alvi@jp.dk
thomas.lund@jp.dk

»Værsgo at sætte dig ned,« sagde lægen. Lægekonsultationen havde netop fået den helt store makeover. Ny maling. Nye møbler. Foran Maibritt Schmidt stod en stol med armlæn. En af den slags man finder i venteværelser og mødelokaler overalt.

Den 41-årige kvinde havde taget mod til sig igennem længere tid. Og nu stod hun der. Da vægten var højest, stod den på 185 kg. Hun ville gerne bede om hjælp. Ikke til at blive tynd-tynd, som alle dem, hun så på tv og i medierne. Hun ville bare gerne have hjælp til at blive mere sig selv.

Men først skulle hun sætte sig i stolen. Antallet af svært overvægtige danskere stiger, og det mærker man i møbelindustrien, hvor efterspørgslen efter stole med større bæreevne end 110 kg, der er standarden, følger med. Men virkeligheden for Maibritt Schmidt er for nuværende anderledes.

Og derfor panikkede hun i undersøgelseslokalet. Skulle hun undvige og sætte sig på briksen i stedet? Ville lægen blive irriteret på hende, fordi briksen så skulle sprittes af?

Maibritt Schmidt fik sig moset ned. Hun turde ikke trække vejret af frygt for det »allerværste«. At alle fire ben ville stå ud til siderne som i en tegnefilm. Stolen klemte om hende. Hun havde svært ved at koncentrere sig om det vigtige, hun var kommet for at sige.

Hun fik det sagt, og i dag vejer hun 110 kg.

»Teoretisk vil jeg godt kunne sætte mig i en 7'er stol, men jeg tør ikke,« siger hun og tænker over nogle af de grimme kommentarer, hun har set under andre artikler med billeder af mennesker med overvægt:

»Smid hvalen tilbage i havet.« »Velkommen til Bredballe By.« Og de hadske opfordringer som: »Luk dog kæften og bevæg dig«.

»Folk vil måske læse det her og tænke, at jeg fortjener at skamme mig. At jeg fortjener frygten for at sætte mig ned. At skammen er nødvendig, men de færreste forstår, at ingen er blevet min størrelse ved at spise meget

sovs. Det handler om noget helt andet end det,« siger Maibritt Schmidt.

Hun ser stoleproblemet som et godt eksempel på, hvordan fysiske ting i samfundet, som de færreste er bevidste om, kan være med til at isolere svært overvægtige mennesker. Før hun tabte sig, sagde hun som regel nej til at gå ud med veninderne og spise. Af frygt for at blive nødt til at bede tjeneren om en anden stol.

»Og hvis man begynder at gemme sig derhjemme, skubber det endnu mere på over-spisningen,« siger Maibritt Schmidt.

Maibritt Schmidt er langt fra den eneste, der må tænke sig godt om, før hun sætter sig i stolen hos lægen, i venteværelset eller i et mødelokale. 18,6 pct. af danskerne er svært overvægtige, men mange af de stole, som danskerne møder, når de bevæger sig ud i det offentlige rum, er kun testet til at kunne holde vægten fra folk, der maksimalt vejer 110 kg.

I Jens Meldgaard Bruuns klinik på Aarhus Universitetshospital står der stole, der kan bære op til 300 kg.

»De ser almindelige ud, men er selvfølgelig lidt bredere og meget robuste. Og så er de dyrere end tilsvarende stole i Ilva,« siger Jens Meldgaard Bruun, der er professor på Nationalt Center for Overvægt.

Han hører dagligt historier som Maibritt Schmidts.

»Patienterne fortæller spontant om, hvordan de overvejer, om stolene braser sammen under dem, eller om de nærmest skal skrue sig op eller ned i en stol med armlæn,« siger Jens Meldgaard Bruun, der deltager i forundersøgelse og behandling af personer med meget svær overvægt i Region Midt.

Han mener, at møbelmanglen er med til at øge stigmatiseringen.

»Det gør den enormt tydelig for personer med svær overvægt. De føler sig ikke så meget værd som andre mennesker.«

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen »Den Nationale Sundhedsprofil» havde omkring 330.000 danskere i 2021 en BMI over 35. Vægtmæssigt betyder det ikke nødvendigvis, at man vejer over 110 kg.

»Men 800-900.000 lever med svær overvægt, og i runde tal er der flere end 150.000 danskere, som vejer mere end 110 kg,« siger Jens Meldgaard Bruun.

Nej tak til 7'eren

Bjarne Lynderup har en forkærlighed for dansk design. Han synes, at Fritz Hansens »7'eren» er en smuk stol. Også den med de tre ben. Myren? Så

Før hun tabte sig, sagde Maibritt Schmidt som regel nej til at gå ud med veninderne og spise. Fotos: Kim Frost

SÅDAN PÅVIRKER STIGMATISERING TYKKE MENNESKER

Ud over den for nogle voldsomme psykiske påvirkning kan frygten for at blive stigmatiseret hos nogle mennesker med overvægt føre til ændret adfærd på forskellige områder:

- Frygten for stigmatisering kan holde nogle tilbage fra at opsøge lægehjælp, og de får derfor ikke den hjælp, de har brug for.
- Nogle mennesker med overvægt forsøger at kompensere for overvægten ved at være ekstra hjælpsomme, venlige eller sjove for at blive accepteret.
- Frygt for stigmatisering kan også betyde, at nogle personer med overvægt undlader at opsøge bestemte situationer eller aktiviteter, f.eks. biografter eller flyrejser (pga. størrelsen på stolene i biografen eller flyet). Nogle isolerer sig socialt for at undgå at blive konfronteret med andres fordomme.

Kilde: Center for Overvægt

Bjarne Lynderup står ofte op under møder. For en sikkerheds skyld. Foto: Kim Frost

➔ fin den er. Og Grand Prix-stolen!
»Men jeg kunne aldrig drømme om at købe en,« siger han.

Bjarne Lynderup arbejder i dag blandt andet med at rådgive andre om vægttab og velvære. I dag vejer han selv 108 kg. Men for ganske få år siden vejede han 170 kg og havde et arbejdsliv fuld af undvigemanøvrer.

»Kantiner og arbejdspladser er altid fulde af de spinkle danske designstole. Ofte har jeg stået op igennem et helt møde. Eller valgt at stå op i venteværelset. Jeg har også prøvet at mærke, hvordan stolen gav efter under mig, og hvordan jeg i sidste øjeblik nåede at holde fra med albuerne mod bordpladsen, så jeg ikke faldt bagover,« siger den 55-årige Bjarne Lynderup.

Han har opøvet flere tricks. Sørge for, at stolen står på et gulvtæppe, så den er mere stabil. Sætte ryglænet op mod væggen og sprede benene mest muligt. Undgå armlæn.

»Jeg kender mange, der undgår at gå til lægen, fordi de føler sig forkerte. I USA ved de på sygehuset, at der kommer store mennesker, så der er taget højde for det. I Danmark er det meste indrettet ud fra en tankegang om, at vi alle er tynde, og hvis vi ikke er, så er det vores eget problem,« siger Bjarne Lynderup.

Kan det, at man konfronteres med, at man ikke kan sidde ned, være med til at motivere folk til at tabe sig?

»Glem det ... Man kan ikke udskamme mennesker til at tabe sig. Hvis man kunne, ville der ikke være mennesker med overvægt tilbage herhjemme. Jeg læser mange artikler om overvægt og ser, hvordan mennesker med svær overvægt svines til i

kommentarsporene under artiklerne - især kvinder. Det kan virkelig få mange mænd til at se rødt,« siger han.

XXL-kontorstol

Som barn elskede Linda Schack Meyer at klatre i træer, og hun drømmer i dag om at købe en billet til en klatrepark. Men hun holder sig tilbage, for hun kan ikke få sig selv til at bede andre om at holde tovet og sine halvanden hundrede kg. Det er en af grundene til, at hun for få dage siden fik en fedmeoperation. Der er også andre, mere personlige grunde.

Hun kommer fra en bramfri familie med flere overvægtige, hvor man siger tingene direkte. Det betyder, at hun mange gange i det offentlige rum åbent beder om en anden stol. Men det betyder ikke, at hun ikke hele tiden forsøger at planlægge sig uden om stoleproblemet.

Når hun skal booke et mødelokale på sit job, vælger hun ud fra stolene. I de lokaler, hvor 7'eren står, skal der være et tæppe under stolen, så stolebenene ikke skrider ud under vægten. Da hendes kontorstol skulle skiftes, skrev hun til Intern Service og bad dem om at købe en, der kunne holde til hendes vægt.

»Hellere det end at skvatte rundt på gulvet,« siger Linda Schack Meyer.

På ferier vælger den 36-årige kvinde at spise mad på fortovsrestauranter, ud fra hvilke stole der står ved bordene, og i bus krydser hun fingrene for, at der ikke er

mange med, for hun fylder mere end et sæde. Hun har købt kontorstolen til sit hjem i Tyskland, for der er langt flere XXL-stole at vælge mellem. Den var dyr. De tager sig godt betalt for at gøre stolen stærkere, tænker hun, der gerne vil veje 90 kg - det har hun gjort før, og der havde hun det godt.

»Da jeg var yngre, gik jeg ofte igennem Ikea på jagt efter møbler, men deres møbler holder kun til 110 kg. Og selv om jeg ikke handler i Ikea, møder jeg Ikea-møbler i

andres hjem - og jeg tænker bare, at når befolkningen bliver højere, og det gør vi jo, så bliver vi også tungere, så der må da være et marked for at gøre møblerne mere stærke - også Ikeas?« siger Linda Schack Meyer.

Ikea Danmarks pressechef, Christian Mouroux Pedersen, oplyser, at ham bekendt er stigende overvægt i Danmark ikke noget, der er så

stor en faktor, at Ikea slår ind på en ny kurs her i landet, men ansvaret for udviklingen af møbler ligger hos Ikeas hovedkontor.

I et skriftligt svar oplyser Ikea Range & Supply Press Office:

»For både kontor- og spisestole foregår der løbende udforskning, hvor vi overvejer at indføre forskellige størrelser for at være mere markedsrelevante, f.eks. en større version til det amerikanske marked og en lille version til Japan. Vi undersøger også mulighederne for at introducere løsninger, der er godkendt til mere vægtbelastning. I øjeblikket er det kun en test, som er planlagt på nogle af markederne. Afhængigt af

resultaterne af testen vil vi undersøge, hvordan løsningerne skal opskaleres globalt.«

Jyllands-Posten har forsøgt at få et svar fra Fritz Hansen Design på, om koncernen lever op til sit eget løfte om at skabe »inviterende arbejdspladser«. Fritz Hansen ønsker ikke at udtale sig om, hvorvidt man overvejer at øge vægtgrænsen for møblerne på samme måde, som da møbelproducenten for år tilbage forlængede stolebenene i erkendelse af, at danskerne var blevet højere.

Ubehagelig oplevelse i legeland

Mens Danmark vokser, er der kun små tegn på, at designverdenen vokser med. Derfor må Bjarne Lynderup, Linda Schack Meyer og Maibritt Schmidt indtil videre vælge at stå op. Eller sætte sig forsigtigt og håbe på at undgå det »lavpunkt«, der skete for Maibritt Schmidt.

Hun var på besøg i et legeland i Aarhus med sin datter og satte sig forsigtigt i en skalstol. Smak! Understellet faldt af, og Maibritt Schmidt faldt bagover og slog sit bagehoved mod gulvet.

»Min første tanke var lettelsen over, at min datter legede i den anden ende af legelandet. Hun så det ikke og mærkede ikke stilheden i hele cafeteriaet. Ingen sagde noget. Ingen spurgte, om jeg var o.k. Medarbejderne holdt sig også væk. Jeg skammede mig og gemte stolen væk under bordet,« fortæller Maibritt Schmidt.

Da hun kom hjem, skrev hun et opslag på Instagram om stoleskrækken for at komme af med skamfølelsen. Inden for få timer havde mennesker fra flere dele af landet delt deres fortællinger med hende om, hvorfor de ofte vælger at stå op.